

Bruksela, 10.07.2017 r.

INFORMACJA NA TEMAT OSTATNICH NARUSZEŃ PRAW CZŁOWIEKA I OGRANICZENIA WOLNOŚCI W KAZACHSTANIE PO PRZYJĘCIU PROJEKTU

REZOLUCJI "O STOSUNKACH POMIĘDZY RADĄ EUROPY A KAZACHSTANEM" – TRZECIA CZĘŚĆ SESJI PACE W 2017 R.

Strategiczna współpraca pomiędzy Radą Europy a Kazachstanem w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych i konstytucyjnych, praw człowieka i obywatelstwa demokratycznego była dotychczas istotnym narzędziem monitorowania procesu dostosowywania instytucji kazachstańskich do europejskich standardów. Obecne wspólne inicjatywy UE/RE, takie jak ['Wsparcie dla władz Kazachstanu w podnoszeniu jakości i efektywności kazachstańskiego wymiaru sprawiedliwości'](#), dają nadzieję na poprawę kazachstańskiego systemu wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych oraz ochrony praw człowieka. Jednak na przełomie lat 2016/2017 nastąpiła nowa fala zmian prawnych i prześladowań politycznych przedstawicieli niezależnych mediów, społeczeństwa obywatelskiego i opozycji politycznej w Kazachstanie i poza jego granicami. Dlatego **pogarszająca się obecnie sytuacja w zakresie praw człowieka w tym kraju autorytarnym**, rządzonym przez 27 lat przez prezydenta Nursultana Nazarbajewa, **musi być uważnie rozważona podczas trzeciej części sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w 2017 r.**, w kontekście przewidywanego przyjęcia projektu rezolucji w sprawie ['Stosunków pomiędzy Radą Europy a Kazachstanem'](#).

Międzynarodowa presja, wywierana na rząd kazachstański okazała się skutecznym narzędziem egzekwowania ochrony praw człowieka i uwalniania więźniów politycznych - jak w przypadku Rozy Tuletajewy, uczestniczki pokojowego protestu z miasta Zhanaozen i opozycyjnego polityka Władimira Kozłowa. **Niedawne przyjęcie przez posłów PACE pisemnej deklaracji pt. ['Kazachstan: zaprzestanie ścigania karnego opozycji i niezależnych mediów na tle politycznym'](#), a także sprawozdania dotyczącego ['Nadużyć systemu Interpolu: konieczność wprowadzenia bardziej rygorystycznych zabezpieczeń prawnych'](#)**, (które, między innymi, wskazuje Kazachstan jako kraj nadużywający czerwonych alertów Interpolu w sprawie Mukhtara Ablyazova, głównego przeciwnika politycznego Nazarbajewa i wielu jego krewnych i zwolenników), **powinno stanowić ostrzeżenie o konieczności oceny stanu demokracji i problemów dotyczących praw człowieka w tym kraju. Władze kazachstańskie ścigają Tatianę Paraskewich za granicą [1], oraz Anatolija Pogorełowa, Romana Solodchenko, Zhakylka Zharimbetova i wiele innych osób** w różnych państwach członkowskich UE i w Kazachstanie [2], aby uzyskać od nich zeznania przeciwko Ablyazowowi.

W dniu 14.05.2017 r., **Ramazan Yesergepov, wybitny dziennikarz, działacz społeczny** i prezes zarządu organizacji pozarządowej „Dziennikarze w niebezpieczeństwie” został dźgnięty nożem, a później hospitalizowany w drodze do Astany. Tam miał spotkać się z ambasadorami UE w sprawie uwięzionego dziennikarza z Kazachstanu, Zhanbolata Mamaya, a także w własnej sprawie z Komitetem Praw Człowieka ONZ. Niezależni dziennikarze w Kazachstanie uważają, że atak był politycznie umotywowany, ponieważ Yesergepov jest zaciekle krytykiem rządu kazachstańskiego [3].

W dniu 06.04.2017 r., Sąd w Almaty odrzucił skargę **kazachstańskiej niezależnej organizacji pozarządowej „Międzynarodowa Inicjatywa Prawna”** przeciwko nałożeniu na osoby prawne podatku

dochodowego od zagranicznych środków finansowych. Pomimo, że prawo kazachstańskie stanowi, że organizacje typu non-profit są zwolnione z takiego opodatkowania, teraz organizacja pozarządowa musi zapłacić ponad milion tenge (około 10,000 USD) podatku dochodowego od osób prawnych, lecz nie jest ona w stanie zapłacić takiej kwoty. Szef organizacji pozarządowej, Aina Shormanbayeva, uważa, że ten podatek stanowi odpowiedź rządu na niedawną pomoc prawną organizacji pozarządowych, udzieloną uczestnikom protestów przeciwko reformie rolnictwa [\[4\]](#).

Pod koniec marca 2017 r., kazachstańskie Ministerstwo Sprawiedliwości **wprowadziło kontrowersyjny projekt ustawy**: pozbawienie obywatelstwa jako dodatkowa kara, dodana do kilku artykułów obecnego kodeksu karnego, w tym art. 174: „podleganie do nienawiści etnicznej, religijnej i społecznej”. Ten artykuł jest powszechnie stosowany do ścigania działaczy opozycyjnych w celu ich uciszenia, ponieważ jego sformułowanie jest niejasne i szeroko interpretowalne w taki sposób, aby prześladować dysydentów [\[5\]](#).

W dniu 17.03.2017 r. **niezależny bloger Zhanar Akhmet** i otwarty krytyk reżimu prezydenta Nazarbayeva zbiegł z kraju. Decyzja była poprzedzona kilkoma przesłuchaniami sądowymi w ostatnich miesiącach z powodu domniemych naruszeń prawnych, m.in. przejścia przez ulicę w miejscu niedozwolonym i ewentualnych sfabrykowanych zarzutów założenia nielegalnej grupy, korzystającej z internetu, aby propagować samospalenie [\[6\]](#).

W dniu 23.02.2017 r., **Askhat Bersalimov, niezależny bloger**, został skazany na piętnaście dni aresztu administracyjnego, gdy próbował zgłosić protest przeciwko uwięzieniu niezależnego dziennikarza Zhanbolata Mamaya. Jeden z organizatorów protestu, Erlan Qaliev, został aresztowany siłą [\[7\]](#).

W dniu 21.01.2017 r.. kazachstańskie służby specjalne porwały Zhaksylyka Zharimbetova z Turcji. Po spędzeniu dziesięciu dni w areszcie kazachstańskim, Zharimbetov zaczął zeznawać przeciwko Ablyazovowi. Na podstawie zeznania z 11.02.2017 r. aresztowano Zhanbolata Mamaya, **redaktora opozycyjnej gazety „Tribuna”/”Sayasi kalam”**. W oczekiwaniu na proces w sprawie prania brudnych pieniędzy (na podstawie tych zarzutów grozi mu kara siedmiu lat pozbawienia wolności), w dniu 17.02 został pobity przez współwięźniów z celi. Mamayowi zarzuca się, że finansował gazetę w latach 2013-2014 przy wsparciu Mukhtara Ablyazova, opozycyjnego polityka i uchodźcy kazachstańskiego, zamieszkałego obecnie we Francji [\[8\]](#); [\[9\]](#); [\[10\]](#); [\[11\]](#).

Na początku bieżącego roku, setki pracowników naftowych ogłosiły strajk, sprzeciwiając się zamknięciu konfederacji **niezależnych związków zawodowych**. W dniu 21.01.2017 r. ich przywódcy w spółce naftowej „Oil Construction Company”, **Amin Eleusinov** i **Nurbek Qushaqbaev**, zostali aresztowani pod zarzutem popełnienia przestępstwa. Eleusinov został oskarżony o oszustwo, a Qushaqbaev został oskarżony o zorganizowanie nielegalnego strajku głodowego. Wielu innych pracowników naftowych zostało ukaranych grzywnami lub stanęło przed sądem. W dniu 7.04. działacz związkowy Nurbek Qushaqbaev został skazany na 30 miesięcy pozbawienia wolności za „podleganie do nielegalnego strajku” [\[12\]](#); [\[13\]](#). Miesiąc później, w dniu 16.05.2017 r., Amin Eleusinov został skazany na 2 lata pozbawienia wolności za kradzież środków pieniężnych i odmowę wykonania polecenia przedstawiciela państwowego [\[14\]](#).

W dniu 28.11.2016 r. sąd kazachstański skazał na pięć lat pozbawienia wolności **działaczy Talgata Ayana i Maksa Bokayeva** na zorganizowanie i uczestnictwo w pokojowym proteście przeciwko tzw. reformie rolnej w kraju. Sąd zakazał im także prowadzenia działalności społecznej przez okres trzech lat i nakazał

zapłatę grzywny w wysokości 530,250 tenge (około 1,500 EUR) [15]; [16]; [17]. Decyzja pierwszej instancji została potwierdzona na rozprawie apelacyjnej w dniu 20.01.2017 r. [18].

Ponadto, w dniu 29.08.2016 r. **Sanat Dosov, niezależny bloger**, został aresztowany, a w dniu 27.12. skazany na trzy lata pozbawienia wolności za krytykę rosyjskiej agresji wobec Ukrainy i działań wojennych w Syrii [19].

W świetle ugruntowanych ram współpracy międzynarodowej pomiędzy Radą Europy a Republiką Kazachstanu, a także niedawnych eskalacji represji i ścigania politycznego krytyków rządu kazachstańskiego oraz przedstawicieli niezależnych mediów, społeczeństwa obywatelskiego i liderów związków zawodowych w kraju, **Fundacja Otwarty Dialog zaleca Radzie Europy, aby zażądała od władz kazachstańskich przeprowadzenia reform w dziedzinie praw człowieka, praworządności, demokracji i systemu sądownictwa jako podstawowego warunku dla:**

- podpisania kolejnych umów o współpracy z Radą Europy;
- oceny skutecznego przestrzegania przez państwo zobowiązań w zakresie ochrony praw człowieka i zaprzestania ścigania politycznego w kontekście ewentualnego przystąpienia Kazachstanu do konwencji Rady Europy, na podstawie wcześniejszego zaproszenia tego państwa, niebędącego państwem członkowskim, przez Komitet Ministrów Rady Europy;
- propozycji pilnej debaty na temat niepokojącej sytuacji w zakresie praw człowieka w Kazachstanie podczas najbliższej trzeciej części sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w 2017 r. ;
- włączenia do raportu pt. „Stosunki pomiędzy Radą Europy a Kazachstanem” informacji o ściganiu politycznym i naruszeniach praw człowieka, zamieszczonych w niniejszym oświadczeniu;
- dołączenie konkretnych przypadków politycznie selektywnego prześladowania niezależnych organizacji pozarządowych, dziennikarzy i blogerów, działaczy opozycyjnych i działaczy społeczeństwa obywatelskiego oraz przywódców związków zawodowych do raportu „Stosunki pomiędzy Radą Europy a Kazachstanem”.

W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji prosimy o kontakt:

Paola Gaffurini: paola.gaffurini@odfoundation.eu